

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — Poverjeništvo Ljubljana

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Franciškanska ulica 61. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani pov. UJU plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davek posebe. Pošt. šek. rač. 11.197. Telefon 3173

Dva obraza.

Nad vsak dvom je, da preživlja poleg ročnega delavca tudi intelektualni delavec res težko fazo svojega duševnega jaza. Ne posredno je isto povzročil nejasni, vse prej ko optimistični položaj njegove materialne uravnovešenosti.

Pri današnjem gmotnem položaju, po trdovratno se vzdržujočih, več ali manj jasno izraženih za enkrat se ne realiziranih lepih obljubah je mogoče razumeti depresijo, ki se polašča predvsem učiteljskega stanu.

Prav počasi leze ta strup v naše vrste in povzroča malodušje. Grabi in duši vse vrednotice, ki si jih je kdaj postavila zlata učiteljeva duša v hram svojega svetišča. Ubi-ja namene ideala, dati iz vse duše, dati in blagosloviljaje dvigati kar je dobrega, sejati in gojiti, kratko, biti vrtnar joltarja domovine.

Vsak zdrav organizem, tak je še v pretežni večini jugoslovnski učitelj, se neko dobo bori in zoperstavlja udarajočim strupom in jih paralizira. Ta naš protistrup je bil vedno neomajni optimizem. Vera v boljše bodočnost! Poudarjam — v materialno bodočnost, ki bi nam omogočila zmagati veliko in odgovorno nalogo izobraževanja najširših plasti naroda.

Kje naj bi bila ta ekonomija naših sil? Ali ne znači to delo, ki ga je povečini učiteljstvo doslej prav tako in rado vršilo, se da nekaj nemogočega za onega učitelja, ki bi to rad, napravil, a mu trenutno roka peša, ker mu zmanjkujeta fizičnih sil v borbi za ohranitev sebe in družine in ker je ne vodi sila optimizma? Ne pustite nas, da moramo v temi dvomov čakati drobca z mize koder že leto dni jedo drugi? Mar nam ne gre za novo delo tudi primerno plačilo, ne kot nagrada, nego kot najni penzum za res dosledno izvajanje nam naloženih dolžnosti med narodom? Kot potrebo za izrabljeno energijo! Kot sredstvo, da nam sploh omogočijo to delo. Ali res ne morejo razumeti merodajni krogi, da je vse to delo zvezano tudi z neizogibnimi gmotnimi izdatki učitelja, kar pomeni odtrgati samemu sebi od že itak nezadostnih sredstev? Če tega ne bo, ni pričakovati sadov, ker delo ne bo več ide-

alno mogoče, nego bo postalo pravcato težko s' vsemi atributi. S tem pa bo umirala idealna prosveta. Vse delo bo vislo pri neizpeljanih načrtih, napisanih poročilih, papirnata prosveta, v košu malodušja.

Od kod vse to?

Kaj se je izpremenilo?

Obljubljali so nam novi uradniški zakon, kolportirali so se baje celo tiskane tabele novih plač. A vse je zopet utihnilo, nade so padle.

Za tem so sledile treznejše, še vedno verjetne številke. Tudi to je utihnilo.

Nenadoma, čeprav smo tiščali ušesa, se je pojavila od ušes do ušes vest o znižanju naših prejemkov. Med tem ko je dobila prva kategorija precejšen pribitek k prejšnjim prejemkom, so se izboljšali prejemki skoro vseh skupinam druge kategorije. Ali naj le učitelj odide praznih rok?

Nekoga dne so dobile že tako obremenjene občine naloge dajatev stanarja in kuriva učiteljstvu.

Komaj da smo izlezli iz šoli in učiteljstvu nenaklonjene atmosfere strankarskega ščuvanja proti šoli in učiteljstvu, pa pride to, ki je usodno zasovražilo šolo in učiteljstvo in odtujilo narodu.

In še to in ono. Zadnje dni se pa vedno bolj trdovratno vzdržujejo vesti o poslabšanju. Odkod vse to? Čemu nobenega demantija? Morda je res, da je strah tudi v tem slučaju prazen in ima le velike oči? Ampak, ko je pa vse tako neverjetno. Navajeni smo že, hvala metodi, verjeti — le slabo.

To je naš drugi obraz, ki ga nadenemo, kadar ob neplačanih računih in kopicah terjatev in neverjetnih naklepih za bodočnost premišljujemo naš položaj.

Kakšen pa je naš prvi obraz?

Se poln idealizma! Poglejte naše delo v družini, šolah, med narodom! Poglejte ga in premerite pot, ki jo mora hoditi solnce naše vere, ki jo mora kreniti uvidenost odločujočih najvišjih faktorjev, da bo nekoč senca prvega obraza zakrila togošno masko obraza, ki se nam reži v premišljanjih!

Nismo fizičubili nade, da se skoraj to zgodi.

Ami.

Sodelovanje učiteljstva pri sokolski vzgoji.

Te dni so dobile vse šole odlok ministra prosvete, kraljevine Jugoslavije, oddelek za osnovni pouk O. N. br. 87.082 od 25. novembra 1930, ki pravi:

Z zakonom Sokola kraljevine Jugoslavije je ustanovljen državni Sokol. S pravili o organizaciji in poslovanju Sokola kraljevine Jugoslavije in z uredbo o olajšavah v pogledu vojaške obveznosti v kadru za člane Sokola kraljevine Jugoslavije je predpisana organizacija, delo in ideologija in olajšave, ki so dane za člane Sokola glede vojne službe.

Sokol kraljevine Jugoslavije ima nalogo, da dvigne telesno zdravje, moralno jakost, intelektualen razvoj in nacionalno zavest državljanov kraljevine Jugoslavije. To delo vrši Sokol z vzgojo telesa, duše in duha po Tyrševem sestavu, udomačenem v našem narodu.

Ker spada tako delo Sokola v prvovrstno delo na narodnem izobraževanju, katero je predpisano za učitelje in učiteljice z zakonom o narodnih šolah, zato na osnovi čl. 1. Zakona o Sokolu kraljevine Jugoslavije in čl. 1. 36., 42. (toč. 14.), 69., 78. (toč. 1.), 81., 82., 98. (toč. 3.), 104., 105., 106., 114. (toč. 6.), 117. (toč. 23., 25. in 29.), 122 (toč. 1. 13. in 15.), 145. (toč. 3.), in čl. 118. (toč. 6. in 7.) zakona o narodnih šolah

odrejam:

vsem šolskim nadzornikom, upraviteljem in učiteljem (icam) meščanskih in narodnih šol: 1. V najkrajšem času naj se vsi učitelji in učiteljice seznanijo z zakonom o Sokolu kraljevine Jugoslavije (»Prosvetni Glasnik«, zv. 12. od 1929. in »Služb. Nov.« od 6. decembra 1929.) ter s statuti, organizacijo in poslovanjem SKJ (»Prosvetni Glasnik« zv. 2. od 1930. in »Služb. Nov.« od 15. februarja 1930.)

Šematizem učiteljstva,

državnih in privatnih osnovnih in meščanskih šol, razvrščen po banovinah in v abecednem redu (označuje ime in priimek, položaj in kraj službovanja ter zadnjo pošto priobčuje zajemčeno točko:

„Prosvetni koledar“

za leto 1931. knjiga I., ki vsebuje tudi vse zakone, uredbe, pravila in pravilnike, tičoe se učiteljstva in šol. Naročnina v znesku Din 40 — v številki poštino, naj se pošlje na:

Drž. pov. Nakladna knjižara

školski odio — Zagreb, Ilica br. 52

Naši prosvetni domovi.

(Jutro)

Tip gorske šole na Kalu nad Dolom pri Hrastniku.

Ekskurendna šola, ali šolska stanica po novem zakonu o narodnih šolah.

Pod priljubljeno izletno točko Mrzlice, 1119 m se nahaja na vzhodni strani parobka več raztresenih hišic, malo, revno selišče, ki tvorijo skupaj kraj Kal 923 m visoko. Tukaj je sezidala občina Dol pri Hrastniku novo šolsko poslopje v švicarskem gorskem stilu. Služi sedaj kot ekskurendna šola, po novem »šolska stanica«, za deco na strmem Kalu, 45 stop. pobočja, ker bi sicer ostali otroci in odrasli analfabeti. Stavba se je zaradi teren-skih in vremenskih nepravilnosti zidala 2 leti, tako, da je bila končana leta 1928.

Poučevati hodi tja gor tedensko trikrat učitelj iz dolske šole. Skromno honoracijo mu za velik trud preskrbi krajni šolski odbor.

Pebivalci se trudijo z gorskimi svetom, ki nerad da kos kruha. Pozimi jih zamete sneg, da so popolnoma odrezani od sveta. Prejšnje čase so imeli šolo v najeti sobi nekoga kmeta, ki pa je pogorela.

Dolski župan g. Draksler in šolski upravitelj nove šole kraljice Marije na Dolu tov. Jurko, ki imata velike zasluge za obe šoli, sta prišla na Kal kjer sta z izobrazbo vnetim prebivalstvom podvzela vse korake za zidavo nove šole.

Občinski odbor je soglasno izglasoval 180.000 Din za novo gorsko šolo, ki stoji sicer na kamenitih tleh, brez lišča in skromna, a je tem večjega pomena za kulturno in

prosvetno življenje prebivalstva. Pa ne samo to, temveč tudi za gospodarski napredek.

Učni načrt se v glavnem nanaša le na čitanje, pisanje, računstvo, verouk in nekoliko na nazorni gospodarski pouk. Ne manjka pa šoli, katero obiskuje 25 do 28 učencev, drevsnice. Pa tudi vodovod so poskrbeli za vedni občani.

Notranjščina poslopja sestoji iz prostorov učilnice, sobe za učitelja predprostora in stranišč. V ostalem je stavba prav lična in ustreza svojemu namenu le škoda, da se za more vršiti zaradi vremenskih nepravilnosti pouk na Kalu samo v poletnem času od aprila do oktobra vsakega leta. Pozimi ni pouka, ker so pota neprehodljiva in je šola čez okna v snegu. Otroci hodijo z veseljem v šolo in ni eden ne izostane brez tehtnega ali neopravičljivega razloga od pouka.

Vodovod služi tudi za hiše in hleve, kar je velik pridobitek za prebivalstvo.

Ker so pobočja okoli Kala pripravna za sadjereje, je šolski upravitelj tov. Jurko iz Dola uredil tudi drevsnico, kjer se vzgajajo sadne vrste, ki so za to lego najpripravnije in je preskrbljeno tudi za gospodarsko napredovanje prebivalcev.

Šola ima dane vse pogoje, da se po novem zakonu o narodnih šolah pretvori lahko iz šolske stanice v ambulatno šolo.

Predsednik UJU pri gospodu ministru prosvete.

Vprašanje izboljšanja gmotnega položaja učiteljstva. — Učiteljska stanarina. — Posojila za zidanje naturalnih stanovanj.

Predsednik tov. Rabrenović je bil 1. t. m. pri g. prosvetnem ministru zaradi potrebnega obvestila in vlog glede aktualnih vprašanj, ki zanimajo učiteljstvo.

Pri tej priliki je g. minister izjavil svojo polno gotovost in prepričanje, da bo rešeno učiteljsko gmotno vprašanje po želji in pričakovanju učiteljstva tako, kakor za ostale uradnike z isto predizobrazbo.

Vršil se je tudi dolg razgovor o učiteljski stanarini.

G. minister stoji na stališču, da je treba skrbeti za to, da se za vse učiteljstvo, posebno za ono na deželi, zidajo stanovanja.

In v glavnem zaradi tega je stanarina prenesena na občine, a je tudi nekoliko

Gg. šolski upravitelji!

Vaša narodna dolžnost Vam nalaga, da zagotovite svoji šoli nabavo, z rešenjem ministrstva prosvete O. N. br. 36537/25. in O. N. br. 24398/30 odobrenih pomožnih učil v zemljepisnem pouku

Slike z Jadrana in Primorja 12 razbanih umetniških barvastih slik Dal-macije in Primorja, izdelanih po naših najslavnejših mojstrih prof. Crnčiču, Kovačeviću in Kršlinu.

Znižana cena Din 296.—

razume se, da skupno z učno knjigo, zavijanjem in poštino. Slike so velike 45x50 cm in so pripravljene tako, da se jih lahko obesi na zid. — Poleg tega, da so te lepe slike v okras šolskih prostorov, so po razpisu ministrstva za vojno in mornarico D. br. 44012/26 in ministrstva notranjih del J. B. br. 20495/26 najprimernejše sredstvo za uspešno propagando za naš Jadran.

Nudite otrokom pri nazornem pouku užitek spoznavanja prirodnih lepot našega morja in Primorja! Budite v otrocih nacionalno zavest z dosego ljubezni do jugoslovnskega Jadrana.

Naročila se pošiljajo na:

Trž. pov. Nakladna knjižara, šolski odio, v Zagrebu, Ilica 52

Znižanje

stanarine učiteljstvu.

(Zakon o izpremembah in dopolnitvah zakona o narodnih šolah z dne 5. decembra 1929.)

Nj. Vel. kralj je na predlog ministra za prosveto po zaslišanju predsednika ministrskega sveta predpisal in objavil zakon o spremembah in dopolnitvah k zakonu o narodnih šolah.

Zakon se glasi:

§ 1. do § 29., odstavek 2. se spremeni in se glasi:

V mestih in trgih (u varošima i varošicama) morejo občine namesto stanovanja dati učiteljem stanarino. Stanarina znaša v Beogradu in Zagrebu 400 Din za vsakega učitelja mesečno, v mestih preko 50.000 prebivalcev 300 Din, v mestih s 30.000 do 50.000 prebivalcev 250 Din, v mestih z manj kot 30.000 prebivalcev 200 Din, v trgih (u varošicama) 150 Din.

§ 2. Ta zakon stopi v veljavo in dobi obvezno moč, ko bo objavljen v »Službenih novinah«.

večja nego državna, da bi se občine z zidanjem stanovanj rešile plačevanja stanarine.

Podeželske občine nosijo v tem pogledu manjše breme od mestnih, ker mnoge od njih, če ne nimajo stanovanj za vse učiteljstvo, ga imajo vsaj za nekatere, med tem ko jih mestna sploh nimajo in imajo sorazmerno mnogo večje izdatke s stanarino, nego podeželske občine.

Nadalje je izjavil g. minister da bo pomagala država občinam s tem, da jim bo dajala za zidanje stanovanj posojila iz šolskega fonda. Ta fond se bo tudi povečal, poleg vsote predvidene v proračunu, tudi z drugimi sredstvi (dobiček od učnih knjig itd.).

Da se pa za sedaj zagotovi čim rednejše izplačevanje stanarine, je izjavil g. ministr, da bodo v tem pogledu podvzeli posebni koraki.

Splošne vesti.

— Predstavniki pov. UJU pri g. banu dr. Dragu Marušiču. Dne 2. januarja 1931. so bili sprejeti od g. bana zastopniki poverjenstva UJU, da ga pozdravijo kot novega predstavnika oblasti v ožji domovini ter mu tolažijo misli. G. ban je obrazložil svoje naziranje glede ureditve prosvetnih zadev, o katerem pa bomo poročali skupno z drugimi vprašanji, ki jih predloži poverjenstvo g. banu in zaradi katerih se zastopniki v kratkem zglede zopet pri njem.

— Koliko znašajo faktični poviški stanarin učiteljstva. Javnost je mnenja, da je došlo učiteljstvo faktično take poviške, kakor je to publicirano, ne ve pa, da je odpadla za učiteljstvo istočasno državna stanarina, t. j. 150 Din. S tem je pa zvišana stanarina v Beogradu in Zagrebu le za 250 Din, v mestih preko 50.000 prebivalcev za 150 Din, v mestih s 30.000 do 50.000 prebivalci za 100 Din, v mestih s manj kot 30.000 prebivalcev za 50 Din, v trgih in vaseh je ostala stanarina ista ter je v vaseh priboljšek le ta, kolikor bo našlo kurivo, med tem ko trgi po zakonu nimajo predpisane kurive. Občine pa morajo faktično nositi troške v publicirani višini, t. j. po 400 Din, 300 Din, 250 Din, 200 Din in 150 Din, v vaseh pa še kurivo.

— Težave učiteljstva pri pouku na gorskih šolah. Na drugi strani prinašamo sliko gorske šole na Kalu, kjer je opisan tudi pomen te šole. Trudapolno delo pouka opravlja na tej šoli trikotarsko tedensko učitelj šole na Dolu. Težave so pa z izplačilom nagrade. Od banske uprave je že tudi prišel nalog, da je predložil »priznanico« za opravljeno delo in poti za leto 1928. Fant se je zelo veselil skromnega nakazila, češ, da se mu bodo vsaj efektivni izdatki za prehrano in obleko povrnil. Ker pa ima priznanica nujno zaposledico izplačanje vsote, a slednjega le ni bilo, se je obrnil osebno po informacije na merodajno mesto, kjer so mu rekli, da še ni kmalu misliti na vnovčenje priznanice, ker še do sedaj ni vse prizadeto učiteljstvo predložilo priznanic. Ali je res g. urednik, da žive med nami tovariši, ki so tako dobro situirani, da jim je vseeno, kdaj dobe izplačan svoj zaslužek ter s svojo malomarnostjo ovirajo izplačilo tudi svojim tovarišem?

— Šolnina na zasebnih šolah. G. minister prosvete je ukinit svoj odlok glede šolnine na zasebnih šolah z utemeljitvijo, da se zaščitne osnovne šole ne morejo vzdrževati, če se ukine šolnina.

— Obiski učiteljstva pri banski upravi s novim odlokom, ki ga priobčimo v prihodnji številki, strogo omejeni. Vsakdo, ki intervenira, mora prinesiti s seboj potrdilo o dopustu in dovoljenju upravitelja ali nadzor-

nika glede intervencije. Pri g. načelniku so dovoljene intervencije le v neobhodno potrebnih zadevah in po predhodni intervenciji pri referentih. Kdor bo iznašal kakšno obdolžitev ali ovadbo, se bo zadelo vzel na zapisnik in disciplinsko obravnavalo.

— Samopomoč za učiteljske otroke. Opozorilo. Pravila za društvo »Samopomoč za otroke učiteljev in učiteljic« so bila odposlana politični oblasti v potrjenje. Ko bodo potrjena, jih priobči »Učiteljski Tovariš«. To novo društvo bo popolnoma samostojno, z društvom Učit. Samopomoč v Ljubljani v nikakoli zvezi. Prijave za vpis sprejema časosno poverjenstvo UJU Ljubljana in jih hrani do ustanovnega obnega zbora (v prvi polovici februarja t. l.). Po ustanovnem obnem zboru prevzame vse društvene posle izvoljeni odbor, ki bo vsem prijavitelcem sporočil potrebna obvestila.

— Pouk prične 16. januarja. Z ozirom na razna vprašanja sporočamo dopisnikom, da prične po dosedaj izdanih odredbah pouk 16. januarja 1931.

— Seznam ljubljanskih ulic, trgov, javnih poslopij, zgodovinska in zemljepisna pojasnila pri na rtu mesta Ljubljane, ki smo ga priporočili za šole v zadnji številki, je sestavil g. ravnatelj J. Ank. N. P. Jeglič. Vse hvala je vredno to delo, ker bo služilo dobro posebno pri domoznanski pouku v osnovni šoli. Pri vsaki ulici so namreč točni podatki o pomenu uličnega imena in dela slavnih mož, po katerih nosijo ulice imena.

— Matineja pevskega zbora UJU, ki je bila napovedana za nedeljo 4. januarja, se je zaradi podaljšanih božičnih počitnic preložila na poznejši čas. Točen datum in program bo objavljen v dnevnih časopisih. Odbor UPZ.

— Slovenska šolska Matica podaljšuje subskripcijo na dr. Gogalovo knjigo »Pedagoške vrednote mladinskega gibanja« do 1. februarja 1931. Ker se je priglasilo doslej samo 540 subskripcij, a jih je za izdajo knjige potrebnih najmanj 1000, je šolska Matica primorana, da še enkrat apelira na našo inteligenco, ki naj ji omogoči, da delo čimprej izide. Prijave je poslati na naslov: Slovenska šolska Matica v Ljubljani, Komenskega ul. 19.

MIROSLAVA LEITGER

LJUBLJANA, JURČEV TRG ŠTEV. 3
Izdelovanje ročnih in strojnih vezanin. Predtiskarija in izdelovanje šablon. Zloga DMC in vseh potrebščin za vezanje in predtisk.

Beograd, 31. decembra. 1. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o narodnih šolah od dne 5. decembra 1929, ki uvaja nove določbe o učiteljskih stanarinah, je objavljen v »Službenih novinah« in stopi jutri v veljavo.

— Sestanek maturantov državnega meškega učiteljskega v Ljubljani iz leta 1920, ki je bil sklican za 11. t. m., se ne bo vršil, ker ni odziva. — R.

— Predpustna prireditev Učiteljskega pevskega zbora UJU. Dne 1. februarja priredijo učiteljski pevski zbor UJU v prostorih Trgovskega doma v Ljubljani, v Simon Gregorčičevi ulici svojo prvo predpustno prireditev. Na programu bodo točke zbora, solotočke, ki jih bodo izvajali člani zbora, šaljivi nastopi in ples. Natančnejši program bo objavljen v eni prihodnjih števil.

— Tovariši učitelji-upokoje! Na osnovi likvidacijskih listov pri računovodstvu finančne direkcije v Ljubljani sestavljen seznam staroupokojevcv in njihovih vdov je odposlan izvršnemu odboru UJU v Beograd, ki ga bo predložil g. ministru prosvete s predlogom za popravilo njihovih prejemkov. Pri izdelovanju omenjenega imenika je bilo upo-
tvo, da je vseh upokojenih učiteljev (ic)

in učiteljskih vdov v Dravski banovini nad 1200. Od teh je dobra polovica upokojevcv in vdov po starem zakonu. Statistika našega članstva pa nam nudi porazno sliko stanovske nezavednosti, oziroma nezadostne ljubezni do svojeve. V našem društvu je včlanjenih samo 368 tovarišev (ic), torej niti ena tretjina. Pripomniti treba, da je dobra tretjina članov staroupokojevcv, ki so gmotno vse preje kot dobro situirani. Nad 800 tovarišev pa ne čuti potrebe, da bi zagotovili svojim sorodnikom posmrtnino, koje znesek se ravna po številu včlanjenega učiteljstva. Ker vlada sodeč po množestvilnih tozadevnih vprašanjih glede pogojev pristopa velika netrustnost navajam v nastopnem glasom društvenih pravil lestvico pristopnine. V 1. letu po upokojitvi plača vstopilni član 25 Din pristopnine in drugih pristojbin. Kasneje priglašeni pa še vse smrtne slučaje po enem letu upokojitve. Do 1. januarja 1930. upokojeni plačajo 25 Din, 1. decembra 1929. 30 Din, 1. julija 1929. 75 Din, 1. januarja 1929. 105 Din, 1. julija 1928. 145 Din, 1. januarja 1928. 200 Din, 1. julija 1927. 220 Din, 1. januarja 1927. 225 Din, 1. julija 1926. 230 Din, 1. januarja 1926. 240 Din, 1. julija 1925. 250 Din, 1. januarja 1925. 255 Din, 1. julija 1924. 260 Din, 1. januarja 1924. 270 Din, 1. septembra 1923. 300 Din. Staroupokojevcem in njihovim vdovam doplačajo upokojeni v dobi pred 1. septembrom 1923. do 1. januarja 1912. od 280 Din do 300 Din. Dovoljeno je tudi odplačevanje v obročih. Seveda je sprejet glasom odbora vega sklepa šele po vplačilu zadnjega obroka. Želeč v novem letu posebno staroupokojevcem in učiteljskim vdovam izboljšanje njihovih prejemkov, vabim ponovno še nevčlanjene tovarišice da prijavijo pod zgoraj označenimi pogoji svoj vpis v društvo upokojenega učiteljstva za Slovenijo. — V Ljubljani, dne 5. januarja 1931. — M. Kosec, t. č. predsednik.

— Proti izkoriščanju lista v reklamne namene. Nekatera društva, ki niso v nobeni tesnejši zvezi z UJU naravnost izkoriščajo list glede reklame, tako da jemljejo prostor drugim objavam. List je zaradi tesnega proračuna že itak omejen na ozek obseg Rade volje priobčimo letne objave, izide publikacij raznih Matic, a iz gornjega razloga bomo primorani vsi drugo prekomerno reklamo v listu v bodoče zaračunavati.

Mladinska Matica.

— mm Iz uprave: Tretja, decemberska številka »Našega roda« se je razposlala vsem šolam, ki so nam sporočila svoja naročila. Manjkajo pa še nekatere šole, ki jih prosimo za takojšnje naročitev ob zopetnem pričetku šolskega pouka. Ta naročitev nam je nujno potrebna zlasti zaradi določitve naklade in pravočasne ekspedicije četrte številke. To bomo dali v tisk s 15. januarjem in jo tudi takoj prvi teden zopetnega rednega pouka razposlali vsem šolam v isti množini kakor tretjo številko. Uprava namreč ne more čakati da dospjejo nakazila, ker bi se s tem zavlekla ekspedicija januarskega »Našega roda« gotovo globoko v februar in bi zašli tako v neizbežen in nevaren gmotni ter moralni kaos.

Da se izognemo tej nevarnosti smo se odločili, da razposljemo četrto številko vsem naročnikom ne glede na to, ali je bila naročena in plačana, ter prosimo zato vse cenjene poverjenike (ic), da ob razdelitvi četrte številke pobere naročnino za prejeto četrto in tudi za nadaljnjo peto številko, ter nam jo takoj nakazejo. Ker ima uprava striktno obveznost napram tiskarni, ki jih hoče tudi nadalje točno izpolnjevati, upamo, da bodo naši naročniki hoteli s potrebnim razumevanjem uvaževati to našo prošnjo po eni strani, po drugi pa tudi ceniti našo odločitev, da ne čakamo pri ekspediciji četrte številke šele izvršena nakazila.

Učiteljska tiskarna je natisnila lične programe s sporedom in besedilom izvajanih pesmi. Zanimivo, kaj! — Vsa naklada programov je bila — razprodana!

Na sporedu so bila dela, ki jih je izvajal naš zbor prvič, nekatere celo iz rokopisa. Pred izvajanjem skladb je imel uvodno predavanje našemu zboru vedno uslužen, iskren prijatelj in tovariš — skoraj bi že lahko trdil: član UPZ — g. prof. Emil Adamič.

Skladatelj Emil Adamič o sporedu UPZ. Naj Vam, gospoda moja, ki točnejšemu in lažjemu razumevanju današnjega programa izpregovorim nekoliko besed.

Moje »Tri duhovne pesmi« sem priredil po napevih Adama Bohoriča (Jutranja pesem (Jurja Dalmatina (Kedar pride poslednji čas) obe iz l. 1584, ter Matije Kastelca (Češena si, Marija) iz l. 1678. Prvi dve prireditvi sta, kot to zahtevata napeva in tekst v duhu tedanjega časa, tedaj o religiozno-kantrpunktičnem, polifonsu, ali kakor lahko rečemo, madrigalnem stilu. Tretja kaže sodobnejšo polifonsko obdelavo. Napev, oziroma cantus firmus prestopa iz glasu v glas instatorično, kanonično, vsak glas ima svojo samostojno linijo, vsak glas ima svojo samostojno vrednost, vsi pa se prepletajo umetno med seboj v en sam spev v zaupljeni molitvi zbranega ljudstva. Vse tri duhovne pesmi so v rokopisu, vendar je po eno izmed njih izvajalo že pevsko društvo v Varaždinu, madrigalisti v Zagrebu in pevsko društvo Ljubljana pri svojem nedavnem cerkvenem koncertu. Lajovic v njegovih zbiorih, ki so na programu, pozna vsak jugoslovanski pevec. Dva zbora, »Bolest je kovač« in »Spomladni

Učiteljski pevski zbor UJU.

— pev. Prihodnji pevski tečaj se bo vršil 1. 2. in 3. februarja 1931. v Glasbeni Matici: 1. od 8. do 13. ure. Zvečer ob 20. uri učiteljska zabava v Trgovskemu domu z jako obširnimi programom; 2. od 10. do 12. ure in od 15. do 18. ure; 3. od 8. do 11. ure. — Od 3. do 14. februarja 1931. ponesi zbor pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kraljice Marije jugoslovanske narodno in umetno pesem v glavna centra Jugoslavije in Rumunijo. — Odbor.

Stanovska organizacija UJU

iz društev:

Poročila:

UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KRANJSKI OKRAJ.

Štev. 32. 25. XII. 1930.

Poverjenstvu UJU

Ljubljani.

Podpisano društvo pošilja priložene sklepe, sprejete z večino glasov na zborovanju 6. decembra 1930., ki se naj priobčijo v »Učit. Tovarišu«.

V slučaju, da poverjenstvo sprejme zahteve v teh sklepih, smatra podpisano društvo spor, ki je obstojal, kot likvidiran. Ako bi kak sklep iz kateregakoli razloga ne sprejeli, naj se nam ti razlogi utemelje.

S tovariškimi pozdravi!

Josip Lapajne, s. r. Vinko Rupret, s. r.,
predsednik. L. S. tajnik.

UJU — poverjenstvu Ljubljana,
Dospelo 3. januarja 1931., štev. 551.

Sklepi

Krankskega učiteljskega društva z dne 6. decembra 1930.:

1. Vodstvo poverjenstva je odgovorno za organizacno delovanje in izjave posameznih članov poverjenstva.

2. V stanovski organizaciji se je z deklaraciji nasprotujočo taktiko odvrnilo od pozitivnega dela najboljši reformatorje in stanovske delavce in se jim je deloma povzročilo obsojanja vredne neprilike.

Povzročne krivice se popravijo s primernim zadoščenjem. Vsi pogreški in neso-
glasja naj se takoj uredi, stanovske delavce in izstopiša društva po možnosti pridobi k organizacno-prosvetnemu delu na istih mestih, ki so jih zavzemali pred nastali neso-
glasji.

3. V načelnih vprašanjih mora biti (po deklaraciji) izključena vsakršna majorizacija manjšine in mora biti tej vedno dana svoboda, da zastopa svoje oddvojeno mišljenje.

Nikdo nima pravice ironizirati po stanovskih listih delovanje opozicionalne struje, pač pa bodi vsakomur dovoljena stvarna polemika.

Dosedanje žalitve (poročila Morossini) se morajo urediti s primerno izjavo v »Učit. Tovarišu«.

4. Pri načelnem organizacnem delovanju morajo biti izključene vsakršne osebnosti.

5. Organizacija se ne sme vmešavati v personalna vprašanja (ker bi s tem ogrožala svoj lastni obstoj).

Poverjenstvo sme posredovati v osebnih zadevah le tedaj, kadar bi bile s tem zaščitene pravice, označene v uradniškem zakonu in to po možnosti le v soglasju z vsemi društvenimi predstojniki, v katerih področje bi spadale sporne, oziroma zasebne zadeve.

Odobravamo izjavo »Učit. Tovariša« glede osebnih intervencij s pristavkom, naj jih organizacija osvoji.

6. Pravilniki in poslovniki so temelji organizacnemu delovanju in poslovanju in se ne smejo svojevoljno preminjati po nobeni

spev« sta starejšega datuma, vendar še danes umetniško trajno visoke cene, »Pastirčiki«, »Kroparji« in »Medved z medom« so pa trije zbori povojne dobe, kjer je Lajovic tako pristno slovenski, tako naš, kakor morda nihče izmed naših komponistov. Zato pa se ti zbori nahajajo v železnem repertoarju vseh boljših slovenskih pevcev.

Skerjančeve »iskre« so napisane za štiri-glasen, včasih peteroglasen ženski zbor in sopranski solo. Dvodolna skladba se giblje v bogati, bujni kromatiki, zahteva intonacijsko trdnih pevč, sopranski solo se povzpneja skoraj trajno v višine. Harmonično navaden konec zaključuje ta najnovjši Skerjančev vokalni umotvor.

Na programu imamo dalje dva Osterčeva zbora ki sta tudi še v rokopisu: »Konja jezdi aga« ter »Pesem o suhi muhi«. Obe bosta za koncertno občinstvo povsem novi muzikalni tvorbi. Prva je pisana v dvodolni pesemski obliki, druga je pa rondo. Slog ji je diatoničen, mestoma v več tonovskih načinih hkrati. Tako ima n. pr. glavni tema o suhi muhi v sopranu A, v altu D, v tenorju G, v basu pa C-dur. Vsi glasovi so popolnoma samostojni, ter ima bas prav toliko povedati, kot sopran ali ostali glasovi. Obe pesmi sta groteski, prosti vsakega sentimenta ter ritmično in polifono razigrani. Dinamika ni tako važna, kot n. pr. pri romantičnih skladbah, ne služi za sredstvo izražanja, temveč le v svrhu kontrastov. Na nekaterih mestih je zelo duhovito posrečena persiflaža patesnične, zlasti na koncu prve pesmi »pojejo mu v loncu petelin« in pa širok, tragikomičen, litanijski podoben refren, ki zaključuje prežalostno dogodivščino o suhi muhi in o tigru iz gase, ki je odnesel najboljše klobase.

JOZE ZUPANČIČ iz Litije:

Juharski koncert pevskega zbora UJU Ljubljani

Kakor neumorno drveč vlak se mi zdi naš pevski zbor UJU. Naprej, v daljšo si je začrtal pot... Prestanka ne pozna, mitu si ne privošč. Njegov počitek je le — delo!... Njegovo delo so — uspehi!... Njegovi uspehi — so priznanja za ves učiteljski stan, so v ponos nas vseh!

UPZ je res kakor — vlak. Zurno nabira na svojem poslu novih potnikov — sveže repertoar; z njimi vozi križem — krazem — v postaje — koncertne dvorane: povsod je veselo svidenje. Stara prijateljstva utrjuje na svojem neumornem pevskem poletu, povsod si veča krog z novimi prijatelji. V tem večnem koloteku so res odlične postaje, lanskoletna turneja po državi severnih bratov, za tem Novo mesto in Trbovlje, pa Brežice... v ponedeljek 5. januarja 1931. pa — zopet Ljubljana.

Za Ljubljano se je zbor vestno pripravil. Neumorno je vadil ves čas, podaljšane počitnice pa jim je okrajšal dirigent Kumar. Štiri dni pevskega šaha po 6 ur... ampak naveličali se niso: pač trdna — le zlata bi bila preslabotna! — železna spojka je to pevsko družino zvarila v močeno disciplinirano četo. Nič jih ne utruja, in pevske vaje do utrujenosti so jim — poslastica in — okrepčilo.

Ljubljana, namreč tista Ljubljana: Ljubljana — dolga vas je še okrog svetih Treh kraljev vsa silvestrovska, če ne že predpustno razpoložena. Jazz in saksofon pa šlager a

la »Ti si kakor Greta Garbo!... »Erika, brauchst du nicht einen Freund...« ali pa »... Der weisse Marabu...« to že še; koncertni dvorani pa so predvidene veleposestne oaze nezasedenih prostorov. Kar čitajte jermijade kritikov, n. pr. onega plajbarja ljubljanske publike zaradi indolence na duduškem koncertu Čehoslovakov en večer prej. Kar zgolj za primero naj navedem zadnji stavek dr. Škerljevega članka z naslovom »Naša hvaležnost...« (zaključek pa): »Sram nas bodi!«

Kam je vabila Ljubljana na isti večer svoje purgarje: 3 kmi. »družabne« prireditve na vseh koncih: Tabor, kazina, Mestni dom, v operi je priredila znana ruska baletka Olga Solovjova, privlačen spored s toaletami. Kljub vsem tem vabam pa je zbrala Unionska dvorana čedno, nad pričakovanje čedno število publike, v prvi vrsti učiteljstvo, in seveda tudi vse, kar je kolikaj v glasbi doma. Pozrtvovalemu zboru pa je bilo gotovo v zadoščenje pozornost iz vrst naših odličnikov, ki so zasedli častne sedeze. Med drugimi smo opazili podbana g. dr. Pirkmajerja, prosvetnega šefa g. dr. Lončarja, infendanta g. Otona Zupančiča, direktorja opere g. Polica, ravnatelja konservatorija g. Mateja Hubada, predsednika Glasbene Matice g. dr. Ravnharja, predsednika Ljubljanske pevske župe g. dr. Sviglja, in seveda domala vse slovenske skladatelje in pevovodje iz Ljubljane in okolice, zelo me je veselil obisk številnih gg. nadzornikov iz mnogih krajev naše banovine.

Poverjenstvu UJU pa sta zastopala tov. Skulj in tov. Kobal.